
Stregoneria o Religió Antiga

Autor:

Data de publicació: 19-02-2023

Per Stregoneria o Religió Antiga entenem aquell complex de tradicions, creences i ritus ancestrals anteriors a l'adveniment del cristianisme, encara presents avui en formes més o menys velades especialment en ambients vinculats al món camperol i rural, basats en una visió animista de la natura, considerada poblada per criatures i esperits invisibles. [1] L'antropòloga Margaret Murray argumenta que "la continuïtat de la religió pagana durant l'edat mitjana es converteix en un fet irrefutable quan es descobreix que sobreviu fins als nostres dies". [2]

Per Stregoneria o Religió Antiga entenem aquell complex de tradicions, creences i ritus ancestrals anteriors a l'adveniment del cristianisme, encara presents avui en formes més o menys velades especialment en ambients vinculats al món camperol i rural, basats en una visió animista de la natura, considerada poblada per criatures i esperits invisibles. [1] L'antropòloga Margaret Murray argumenta que "la continuïtat de la religió pagana durant l'edat mitjana es converteix en un fet irrefutable quan es descobreix que sobreviu fins als nostres dies". [2]

Personificació de la Lluna, principi femení per excel·lència identificat amb Diana, "reina de les Fades i de la Lluna". [3]

Índex

Història

La creença que la natura estava habitada per éssers o esperits responsables del seu creixement i cada fenomen sembla remuntar-se a les albers de la humanitat, presentant-se com una característica comuna a les més variades expressions de xamanisme i ritus animistes. Segons les mitologies indígenes africanes o en les perses orientals, índies o xineses, per exemple, hi ha una escala ascendent d'esperits fins als devas i més enllà, dels quals l'home comú no té percepció. Fins i tot a l'antiga Grècia, a més, les divinitats del panteó politeista eren considerades personificacions de les forces de la natura, i concebudes immanents a ella; Thales va afirmar en aquest sentit que "totes les coses estan plenes de déus". [4]

Antiga Roma

Una bacanal[5]

De la mateixa manera, les divinitats de l'antiga Roma representaven forces màgiques de la natura, anomenades numina, entitats originàriament indeterminades com els Lares i els Penats que s'identificaran progressivament en temes antropomòrfics. La manca d'un "panteó" definit també va afavorir l'absorció de déus etruscs, com Turan (identificat amb Venus), i especialment dels grecs. Altres expressions de la religiositat romana, com la Bacanalia i els cultes dionisiacs, van ser reprimides forçosament per l'Estat pel seu perill social i polític, així com una sèrie de rituals i encanteris ocults realitzats per mags i bruixes dels quals hi ha una àmplia evidència en la literatura llatina, per exemple en les obres d'Horaci, Pòrfir, Plini el Vell i Virgili; [6] En el panorama literari de la màgia llatina, un lloc de primer ordre pertany a les Metamorfosis d'Apuleu. [7] En el dret romà, les lleis antigues preveïen sancions severes per a aquells que utilitzaven pràctiques màgiques per aconseguir propòsits criminals. [8]

Edat Cristiana

La pèrdua d'atracció de les divinitats tradicionals entre el poble va afavorir l'adveniment del cristianisme, en què Déu es revela com a Persona i com a Transcendència, en què, però, molts ritus i elements del politeisme pagà, alhora que

perden el vincle amb la seva matriu original, es van filtrar a la nova religió,[9] mantenint per exemple un rastre de si mateix en la veneració de sants i mecenes. . Altres exemples són la festa del dia del solstici d'hivern (natales solis invicti, "naixement del sol invencible") que va passar al cristianisme convertint-se en la festa del Nadal, en què el Logos es va fer carn fent-se "llum dels homes". [10] La festa cristiana de l'Epifania es va solapar de manera similar amb la festa pagana egípcia en honor d'Isis. [11] Per a la resta, les divinitats antigues, on no eren assimilades i adaptades, eren vistes en sentit negatiu i identificades majoritàriament com a dimonis.

De l'edat mitjana al Renaixement

Miniatura que representa un banquet durant un dissabte. Miniatura del Compendium maleficarum de Francesco Maria Guazzo, 1608.

A principis de l'edat mitjana, però, les creences supervivents de l'antiga religió eren considerades almenys com a supersticions sense base,[12] i la seva permanència subterrània no constituïa un problema particular. [13] Només al llindar del Renaixement hi havia fenòmens de bruixeria considerats certs, que la Inquisició va proposar reprimir, mentre intentava aturar les creixents execucions sumàries que s'estaven produint a Europa contra suposades bruixes. [14] El 1326 i el 1484 es van emetre dues butlles papals condemnant obertament l'ocultisme i les pràctiques màgiques, mentre que el primer judici per bruixeria data del 1340; un altre judici de certa importància va tenir lloc a Milà el 1390 contra dues dones, Sibilla i Pierina, que van afirmar haver participat en el "Joc d'Herodies". [15] Amb la publicació del Malleus Maleficarum el 1487, que identificava efectivament la bruixeria amb el satanisme, ara es va establir que era heretgia negar la seva existència. Al segle XVI, amb l'adveniment de la Reforma Luterana, el fenomen de la cacera de bruixes va créixer en intensitat, sobretot al nord d'Europa. [16] Aquest tipus de persecució, però, testifica el fet que al Renaixement es va produir una intensificació de la recuperació de formes ancestrals i ocultes de religiositat; també a nivell filosòfic, a més, la idea d'una filosofia perenne, comuna a les més diverses formes de religió, anava guanyant terreny,[17] mentre Giordano Bruno i Tommaso Campanella, per la seva banda, elaboraven teologies naturals basades en una concepció panpsicista de l'univers combinada amb elements neoplatònics. Serà en canvi al segle XVIII i amb la Il·lustració que gran part del substrat cultural de l'antiga religió va començar a assecar-se, soscavat per la nova concepció mecanicista de la ciència, el materialisme de la qual va supplantar la visió màgica i animista de la natura. [18]

Del Romanticisme a l'actualitat

Un renaixement de la religió antiga va arribar, però, amb el Romanticisme, durant el qual vam recórrer al redescobriments del passat mitològic dels pobles europeus, de vegades considerat més veraç que els seus esdeveniments històrics. [19] La difusió de la maçoneria al segle XIX va revelar la necessitat, sentida per moltes parts, d'una religió universal arrelada a la natura, mentre que l'obra de Jules Michelet de 1862 (La Bruixa) va ser de les primeres que pretenia representar en termes positius les bruixes paganes, fins aleshores associades al satanisme. La segona meitat del segle XIX també va veure la fundació per Helena Petrovna Blavatsky d'una influent organització docent, anomenada Societat Teosòfica, que combinava les concepcions orientals del budisme i l'hinduisme amb les del paganisme clàssic, principalment neoplatònic, i el cristianisme, creant una síntesi espiritual eclèctica que incloïa les nocions de reencarnació i karma.

A finals del segle XIX, l'antropòleg Charles Leland, fent recerca al territori entre la Toscana i Romagna, va publicar tres textos,[20] en què després de diversos segles vam tornar a parlar de la correlació entre la bruixeria i el culte a Diana i Herodies (Aradia), que va descriure en una mena d'evangeli o llibre sagrat. L'obra de Leland va ser la inspiració per a l'antropòloga Margaret Murray que, en les primeres dècades del segle XX, va intentar reconstruir parcialment la història de la Vella Religió a Europa amb la publicació d'alguns llibres. [21]

A Itàlia, mentrestant, en la primera postguerra, amb la "via romana als déus" JuliUs Evola i el seu grup des del seu van proposar un retorn a l'espiritualitat precristiana de Roma, basada en el culte als antics déus romans. Alguns exponents d'aquest nou culte com Arturo Reghini van intentar atribuir al feixisme l'objectiu d'adonar-se de l'"imperialisme pagà" que teoritzaven. [22]

El 1939 l'anglès Gerald Brosseau Gardner es va iniciar en l'Antiga Religió Anglosaxona sancionant el naixement de la Wicca, que al seu torn va despertar l'interès per la bruixeria italiana i la seva possible refundació.

Finalment, a l'octubre de 2004, Dragon Rouge, amb la publicació del llibre The Old Religion, pretenia explícitament restablir la Vella Religió, fomentant el nombre dels seus practicants o persones orientades a ella.

L'antiga religió italiana

La deessa Diana associada a la Lluna[3] (obra de Guercino, 1658)

En un sentit més específic, la religió antiga es pot entendre com una pràctica religiosa i espiritual que es creu que és

originària d'Itàlia, també anomenada "Stregheria" o "Stregoneria Italiana". Quan Leland a finals del segle XIX va dur a terme una sèrie d'entrevistes entre la gent dels Apenins toscans-romans, que es declaraven bruixes i seguidors d'una religió antiga,[23] semblava que s'havia redescobert un culte mai inactiu, que es remunta a l'època romana i fins i tot etrusca, dedicat a adorar un principi femení identificable amb Diana, acompanyat d'Apol·lo (també anomenat com Lucifer) i Herodies, presumptament filla de Diana. [24] Altres divinitats serien Janus, Pan, Mephites, Hecate, Maimone, Dionís, Bacchus i moltes altres. [25]

Tot i que les supervivències paganes en la religiositat d'aquests grups camperols són innegables, és poc probable que sigui una religió secretament organitzada que hagi sobreviscut des de l'antiguitat. [26] La supervivència del culte a Diana quedaria testimoniada, segons Leland, pels testimonis en judicis de bruixeria que ens han arribat des del segle XIII. Pel que fa a Herodies, segons l'historiador i assagista italià Ginzburg, seria la cristianització d'"Herodiana", al seu torn procedent de les dues divinitats femenines Hera i Diana; [27] Ja al segle XII l'abat italià Ugo da San Vittore parlava de dones que creuen que surten de nit, muntant animals, amb Herodies, a qui va assimilar a Minerva. [28]

Segons Leland, però, es tracta de tradicions els practicants de les quals generalment adoren els Esperits de la natura i també els dels seus avantpassats, de vegades anomenats Lari o Lasa. [29] També adorarien, sota la influència del sincretisme cristià, els sants catòlics. [29]

La concepció de la vida després de la mort és molt lliure, que va des d'un més enllà indefinit fins a la reencarnació,[30] que portaria a renéixer com a membre de la família o a convertir-se en esperit de la natura. [29]

Dins de l'Antiga Religió algunes festes o reunions sagrades, anomenades dissabtes, també se celebrarien en dies particulars: quatre grans dissabtes (2 de febrer, 30 d'abril, 1 d'agost i 31 d'octubre) i quatre dissabtes menors, que coincideixen amb els solsticis i equinoccis; al costat dels vuit dissabtes o "festes del foc", hi hauria tretze festivals lunars a les Llunes Plenes ("Festes de l'aigua"). [30][31] Els llocs preferits per als dissabtes serien el Noce di Benevento i el Passo del Tonale. [32] Per a la majoria dels practicants de bruixeria, també hi ha una continuïtat natural entre la màgia i la religió. [33] Ja que és una màgia destinada no a controlar ni manar segons un procés mecànic, sinó que crea i comunica espontàniament en un món encantat, orgànic i viu. [34]

Entre les pràctiques molt esteses, des de l'antiguitat s'havia d'utilitzar una pomada composta per plantes sorprenents, derivades del xamanisme, que hauria permès fer viatges amb l'esperit. Per evitar danys cerebrals a causa de la ingesta d'aquests fàrmacs, alguns practicants utilitzarien meditació o altres pràctiques que permetin l'estat de trànsit en lloc de la pomada. [35] També es realitzarien exercicis amb somnis, viatges astrals i endevinació oracular. [36]

L'Antiga Religió estaria present a totes les regions italianes, especialment a Llombardia, Piemont, Vèneto, Friuli-Venezia Giulia, Ligúria, Emília-Romanya, Lazio, Puglia, Campània, Calàbria i Sicília, que comptaria amb la presència d'un nombre important de persones dedicades a ella. [30]

Wicca

Article principal: Wicca

En el món anglosaxó, la forma més notable de culte basada en la Vella Religió és la Wicca, presentada per primera vegada el 1954 a través dels escrits d'un antic funcionari britànic i expert en esoterisme, Gerald Gardner. [37] Va afirmar haver estat iniciat en el New Forest Coven, pertanyent a una antiga tradició misteriosa, una continuació dels cultes esotèrics medievals, prohibits i perseguits com a bruixeria per les autoritats, cultes que al seu torn es basarien en les religions paganes de l'antiga Europa.

La Wicca està dedicada a un anomenat Déu, i a un Principi Femení complementari, una mena de Deessa o Gran Mare. També hi fluïrien elements del druidisme.

Notes

^ Dragon Rouge, The Old Religion, 2004, argumenta que, "vulgarment coneguda com a bruixeria, la vella religió no és en absolut, ja que es descriu com a resultat d'aquest malentès històric centenari".

^ Margaret Murray, Il dio delle streghe (1939), trans. it., Ubaldini, Roma 1972, pàg. 40h

^ Salta a:un b Leland, capítol XI, on la "religió dels vells temps" també és anomenada per Leland "religió de Diana".

^ A partir d'un testimoni d'Aristòtil, De Anima, 411 a7.

-
- ^ Gravat d'Andrea Mantegna (c. 1470).
 - ^ Vegeu Devon Scott, *Le streghe da Roma antica al Medioevo*, Spaziofatto, 2001.
 - ^ Novel·la també coneguda com *El ruc d'or*, l'única novel·la de la literatura llatina que ens ha arribat íntegrament, que consta d'onze llibres, en què s'explica la història de Lucius, un jove transformat per la màgia en ruc que, després de diverses vicissituds, retorna un home a través de la intercessió de la deessa Isis. El mateix Apuleu es va sotmetre a un judici en què se l'acusava d'haver obligat una vídua rica a casar-se amb ell amb màgia per apoderar-se del dot, acusació de la qual, però, va aconseguir exonerar-se.
 - ^ Prova d'això és la "*Llei dels Decemvirs de les Dotze Taules*", o fins i tot la *Lex Cornelia de sicariis et veneficiis* promulgada per Luci Corneli Sulla el 81 aC. C.
 - ^ Francesco Dimitri, *Neopaganisme*. Per què els déus han tornat, pàg. 48, Castelveccchi, 2005.
 - ^ El teu grup, *Introducció a la màgia*, Volum 3, pàg. 187, Mediterranee, 1990.
 - ^ Claudia Manciocco, Luigi Manciocco, *L'incanto e l'arcano: per una antropologia della Befana*, pàg. 146, Armando Editore, 2006.
 - ^ Sant Agustí, per exemple, tractava les idolatries com a supersticions (*De vera religione*, 2). Fins i tot el canonge Episcopi, tot i definir la bruixeria com un "culte al diable", va considerar fals afirmar la seva existència real, considerant també fantasies les històries de "certes dones depravades", que "creuen i reclamen muntar la nit certes bèsties arran de Diana, deessa dels pagans (o d'Herodies), i d'una multitud innumerable de dones; per travessar vastos espais de terra gràcies al silenci de la nit profunda i per obeir les seves ordres com la seva dama i ser cridada certes nits al seu servei" (*Canon episcopi*, editat per M. R. Lazzari, a Aa.Vv., *La stregoneria. Diavoli, streghe, inquisitori da Trecento al Settecento*, pp. 23–24, Milà, Mondadori, 1991).
 - ^ Vegeu Devon Scott, *Bruixes de l'Antiga Roma a l'Edat Mitjana* Arxivat el 22 d'agost de 2014 a Wayback Machine., Spaziofatto, 2001.
 - ^ Giovanni Romeo, *Inquisidors, exorcistes i bruixes a la Itàlia de la Contrareforma*, pàg. 251, Sansoni, 1990.
 - ^ Carlo Ginzburg, *Il filo e le tracce: vero, falso, finto*, pag. 277, Feltrinelli, 2006.
 - ^ W. E. Butler, *La magia. Rituals i poders màgics*, pag. 12, Hermes Edizioni, 1992.
 - ^ C. B. Schmitt, *Filosofia perenne: de Steuco a Leibniz*, a "*Revista de la història de les idees*", no. 27, 1966, pp. 505-532.
 - ^ W. E. Butler, *Màgia. Rituals i poders màgics*, allà.
 - ^ Ronald Hutton, *Triomf de la Lluna*, Oxford University Press, 2000.
 - ^ *Restes romanes etrusques en la tradició popular* (1892); *Llegendes de Florència recollides del poble* (1896); i especialment *Aradia o l'evangeli de les bruixes* (*Aradia, o l'Evangeli de les Bruixes*), publicat a Londres el 1899.
 - ^ Entre ells en particular: *El culte a la bruixa a l'Europa occidental* (1921); *El Déu de les bruixes* (1933); *El rei diví a Anglaterra* (1954).
 - ^ Gianfranco De Turris, *Esoterisme i feixisme: història, interpretacions, documents*, pàg. 83, Mediterranee, 2006.
 - ^ Com ho demostren els seus llibres *Restes romanes etrusques en la tradició popular*, i especialment *Aradia, o l'Evangeli de les Bruixes*.
 - ^ Charles G. Leland, *Aradia o l'Evangeli de les Bruixes*, Premsa Alternativa, 2008.
 - ^ Sheanan i ArdathLili, *Il Sabba italiano*, 2003.
 - ^ Francesco Dimitri, *Neopaganisme*, op. cit. p. 48.
 - ^ Ben Whitmore, *Judicis de la Lluna: Reobrint el cas de bruixeria històrica*, pàg. 37, nota 134, Briar Books, 2010.
 - ^ Giuseppe Bonomo, *Caccia alle streghe: La credenza nelle streghe dal sec. XIII al XIX con particolare riferimento all'Italia*, pag. 18, Palumbo, 1971.
 - ^ Salta a: un b c Charles G. Leland, *Bruixes, Éssers de fades i Encanteris al nord d'Itàlia. La màgia popular de les sagues italianes des dels etruscs fins als 800*. Elfi Edizioni, 2010.
 - ^ Salta a: un b c Dragon Rouge, *La vella religió*, Edicions Aradia, 2004.
 - ^ Francesco Dimitri, op. cit., pàg. 88.
 - ^ Andrea Malossini, *Breve storia delle streghe*, Area51 Publishing, 2011.
 - ^ Francesco Dimitri, op- cit., pag. 90-91.
 - ^ P. Currot, *A Somewhat Radical Revisioning of Contemporary Witchcraft*, in F. Horne, *Pop! Goes the witch*, pag. 252, New York, The Disinformation Company, 2004.
 - ^ Dragon Rouge, *Antica stregoneria italiana*, Aradia Edizioni, 2007.
 - ^ Dragon Rouge, *Striaria, Grimorio di stregoneria rituale*, Aradia Edizioni, 2008.
 - ^ Gerald Gardner, *Witchcraft Today*, Citadel Press, 2004 ISBN 0-8065-2593-2.

Bibliografia

Charles Godfrey Leland, *Etruscan Roman Remains in Popular Tradition* (1892), Phoenix Publishing Inc, 1999
Charles Godfrey Leland, *Legends of Florence Collected From the People*, 2 voll. (1896), Ulan Press, 2012
Charles Godfrey Leland, *Aradia or The Gospel of the Witches* (1899), trad. it. *Aradia, o il Vangelo delle Streghe*,

Firenze, Leo S. Olschki, 1999
Charles Godfrey Leland, Il tesoro delle streghe. I segreti della magia etrusco-romana, Rebis, 1997
Charles Godfrey Leland, Streghe, esseri fatati ed incantesimi nell'Italia del nord. La magia delle saghe italiane dagli etruschi all'800, Elfi, 2010
Margaret Murray, El culte a les bruixes a l'Europa occidental (1921). Les bruixes a l'Europa occidental, Edicions de la Terra Mitjana, 2012
Margaret Murray, El déu de les bruixes (1933). Il dio delle streghe, Roma, Astrolabio Ubaldini, 1972
Margaret Murray, El rei diví a Anglaterra (1954), Ams PressInc, 1980
Gerald Gardner, Bruixeria avui, Ryder, 1954
Gerald Gardner, El significat de la bruixeria, Aquari, 1959
Gerald Gardner. High Magic's Aid, Casa Godolphin, 1996
Vivianne Crowley, Wicca: La vella religió a la nova era, 1989
Ronald Hutton, El triomf de la Lluna: una història de bruixeria pagana moderna, Oxford University Press, 1999
Dragon Rouge, La vella religió, Aradia Edicions, 2004
Francesco Dimitri, Neopaganisme. Perché gli dèi sono tornati, Castelvechi, 2005
Dragon Rouge, Antica stregoneria italiana, Aradia Edizioni, 2007
Carlo Ginzburg, Història nocturna. Una decifrazione del sabba, Einaudi, 2008

Referències

Animisme
Elementals
Màgic
Estregheria
Wicca